

In deze infofiche...

Als organisator kan je op één centrale locatie speelplein organiseren of kan je werkingen hebben op verschillende locaties binnen de (deel)gemeenten. Deze infofiche geeft je inzichten mee als je wil nadenken over centralisatie versus decentralisatie.

- De analyse: Hoe organiseren de speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel zich?
- Voor- en nadelen van centralisatie en decentralisatie
- Speelpleinwerk in een bredere context van lokaal speelbeleid

De analyse

Hoe organiseren de speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel zich? Het onderzoek van Kind & Samenleving (2014) levert volgende cijfers:

Bijna drie kwart van de organisatoren (73.8%) beschikt enkel over centrale werking(en). In de meerderheid van de gevallen (80.7%) gaat het zelfs om organisatoren met 1 centrale werking.

Het gemiddeld aantal werkingen waarover de organisatoren beschikken bedraagt 2.04. Wanneer we de organisatoren met slechts 1 werking eruit filteren dan bedraagt het gemiddeld aantal werkingen 3.79. Grosso modo kunnen 3 soorten werkingen worden onderscheiden (VDS, 2010)

- Centrale werking: kinderen van de gemeente komen naar één specifieke plaats
- Wijkwerking: er is een specifieke locatie gericht op een specifieke wijk of deelgemeente
- Mobiele werking: kent geen vaste locatie en is vaak onderweg.

10.7% van de verantwoordelijken beschikt niet over een centrale werking. 70.6% beschikt over 1 centrale werking en 11.7% heeft 2 centrale werkingen. Meer dan 2 centrale werkingen komt slechts in enkele gevallen voor.

7.3% geeft aan dat hun organisator uitsluitend wijkwerking(en) heeft de organisatoren heeft zowel wijkwerking(en) als centrale werking(en).

Organisatoren met uitsluitend mobiele werking(en) komt in 1 uitzonderlijk geval voor. En hetzelfde geldt voor organisatoren met uitsluitende wijkwerking(en) én mobiele werking(en). Mobiele werking(en) komt dus uitsluitend voor in combinatie met centrale werking (5.6%) of in de driespan 'centraal-wijk-mobiel' (3.6%).

MEIRE, J., e.a. *Speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel - een onderzoek bij kinderen, begeleiding en verantwoordelijken*, Kind & Samenleving vzw, Brussel, 2015.

Meer weten over mobiele werkingen: VERBANCK, P. *DNA 25. Mobiel speelpleinwerk. Visie op een project in ontwikkeling*, Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, Mechelen, 2015.

Wanneer we kijken naar hoe speelpleinwerkingen zich anno 2019 organiseren in Vlaanderen en Brussel dan zien we daarin een duidelijke verschuiving. Bijna de helft van de organisatoren (50,9%) beschikt over een 1 centrale werking terwijl dit in 2016 nog 73,8 % was.

	Centralisatie	Decentralisatie
Voordelen	<ul style="list-style-type: none"> • Goedkoper (1x aankopen) • Eenvoud in structuur en organisatie • Grotere mogelijkheden (spectaculairdere speelmogelijkheden?) • Uitbouw van de locatie • Ondersteuning • Groter • Soms meer sfeer (uiterlijk) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kleinschaligheid • warmte, gezelligheid • betrokkenheid • dicht in de buurt van animatoren, kinderen en ouders • dichter bij de vraag van kinderen (spelen met vrienden in de buurt) • dorpsmentaliteit • (h)erkenning en waardering • Potentieel, participatie van de buurt • Contacten en netwerking
Nadelen	<ul style="list-style-type: none"> • (bus)vervoer voor kinderen • Animatoren wonen niet in de buurt (zal ongetwijfeld een effect hebben op de betrokkenheid) • 'Machine' • Belasting op het speelplezier van kinderen? 	<ul style="list-style-type: none"> • Armere (speelsheid) locatie en infrastructuur • Kleiner potentieel aan 'goede' animatoren. Als er op een grote werking 5 slechte animatoren tussen zitten, is het effect ervan niet zo groot) • Minder mogelijkheden

Enkel een opsomming maken van de voor en nadelen is een te eenvoudige schets van de werkelijke keuze. De keuze tussen centralisatie of decentralisatie is een fundamentele keuze. Een keuze met een grote weerslag op de betrokkenheid van je animatoren, de herkenbaarheid van de werking voor kinderen en ouders, de functie van de werking, ...

Effect op...

Elementen om in rekening te brengen:

- **Kinderen:**
Kinderen spelen graag in hun eigen buurt. Het is herkenbaar doordat het fysiek dichtbij is, maar omdat er wellicht ook meer kinderen van in de buurt aanwezig zijn. Werkingen in de buurt zijn meestal ook kleiner, waardoor het gezelliger en meer ongedwongen lijkt. Daarnaast kan een centrale werking voor oudere kinderen meer uitdaging bieden, omdat er meer kinderen zijn van hun leeftijd met gedeelde interesses. Algemeen kan een centrale werking meer bieden naar keuzemogelijkheden in activiteiten, materiaal, animatoren omdat deze werkingen meestal groter zijn.
- **Ouders:**
Een speelpleinwerking in de buurt zal sneller en misschien makkelijker vertrouwen en waardering opwekken. Als ouder ken je de animatoren meer bij naam, je komt tijdens de dag wel eens langs, je kent de buurman goed die naast het speelplein woont en een oogje in het zeil houdt.
Een centrale werking moet soms meer investeren in het contact met ouders, maar hier zijn voldoende mogelijkheden om dit waar te maken.
Ook ouders, waar de kinderen, nog niet naar het speelplein komen, zullen de stap sneller zetten wanneer de werking in hun buurt is, met mensen die ze kennen...

- **Animatoren:**
Ook voor animatoren heeft decentralisatie en centralisatie zijn effecten.
Een speelplein in de buurt zorgt er voor dat ook begeleiders niet ver op hun stalen ros hoeven te fietsen en voor hen de buurt ook beter gekend is. Meestal staan ze wel met minder animatoren, waardoor het juist heel goed kan klikken en een hechte groep kan worden of net niet. Bij een centrale werking, met meestal meer animatoren is wellicht wel altijd iemand aanwezig waar je het mee kan vinden. Soms moeten animatoren 's avonds mee met de bus waardoor het moeilijker wordt om op het speelplein nog te evalueren en voor te bereiden.
- **Buurt:**
Een buurtwerking krijgt makkelijker een rol in de buurt, erkenning dat de werking deel uit maakt van 'buurtleven'. De stap naar erkenning, waardering, appreciatie en zelfs participatie is kleiner. Centrale werkingen moeten meer stappen ondernemen om de volledige omgeving te bereiken.

Speelpleinwerk in een bredere context van lokaal speelbeleid

De vraag rond centralisatie of decentralisatie van het speelpleinwerk komt meestal uit een stad of stedelijk gebied. Om deze vraag te beantwoorden moet niet enkel naar de voor- en nadelen van (de)centralisatie gekeken worden, maar moet ook rekening gehouden worden met de andere speelkansen in de stad.

De VDS pleit voor de uitwerking van een **lokaal speelbeleid** dat rekening houdt met de verschillende behoeften én beperkte mogelijkheden van gezinnen in de stad. Het gaat over een lokaal speelbeleid ontwikkelen met:

1. *Een variatie aan speelaanbod (verschillende manieren van spelen)*
2. *Een spreiding over het hele grondgebied.*

Het resultaat is een **speelaanbod** waarbij er gespeeld kan worden op verschillende manieren en plaatsen: in een speelpleinwerking, bij speciale activiteiten die specifieke interesses aanspreken, spelen dankzij mobiele werkingen, gemeenschapsvormende activiteiten, spelen in de eigen straat met burens, vrienden en familie, zelf spel organiseren op het openbaar speelpleintje, rondhangen (of spelen) bij het jeugdhuis/jeugdcentrum, een doorlopende groepsbindende werking uitbouwen via jeugdbewegingen...

Het speelpleinwerk kan niet al deze functies opnemen maar moet wel in het geheel passen.